

sig och skörden blir bra, kommer människor att få det bättre. Även det kaffe som inte är Rättvisemärkt kommer att ge en bra inkomst, säger Reynaldo.

Prisökningen gör att skillnaden i betalning mellan Rättvisemärkt och vanligt konventionellt kaffe minskar. Motivationen kan minska bland odlarna att sälja sitt kaffe till en uppköpare som tidigare gett ett bra pris, om nu andra köpare dyker upp tillfälligt och erbjuder ett pris som till och med ligger över världsmarknadspriset. Det lär finnas exempel på odlare från andra kooperativ som säljer Rättvisemärkt som lockats att sälja till andra än de köpare man har långsiktiga avtal med.

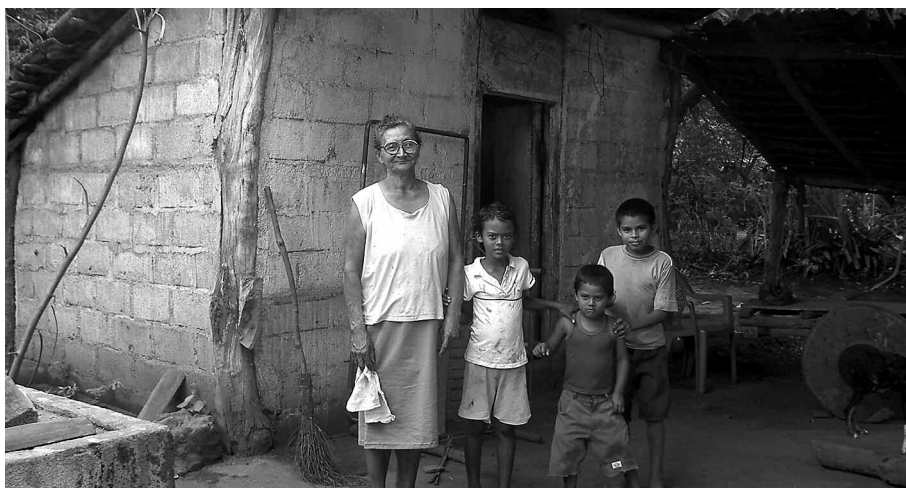
Långsiktig trygghet

Men både Merling och Reynaldo intygar att det inte skett inom Prodecoop. Och det är viktigt att så inte sker eftersom en av tankarna bakom Rättvisemärkt just är att det ska bygga på långsiktiga trygghetsskapande relationer mellan odlare och köpare.

– Rättvisemärkt är som en försäkring. Den gör mest nytta när priset är lågt, men man måste ha den kvar hela tiden, säger Merling Preza.

Prodecoop har på senare år sålt en allt större del av sitt rättvisemärkta kaffe till USA. Men dit säljer nu allt fler leverantörer och man tror att marknaden snart kan vara mättad. I stället siktar Prodecoop mot Italien och Spanien, där man tror på en växande marknad för Rättvisemärkt. De har även haft kontakt med svenska Arvid Nordquist, men ännu inte kommit överens om leverans.

Björn Lindh

Det är ett hem, men ett skjul av det här slaget är definitivt ingen värdig bostad. Invånarna i byn El Pellisco i Nicaragua lever i misär. Men nu hoppas man på att Kooperation Utan Gränser projekt en dag ska leda till nya bostäder.

FOTO: CAMILLA LUNDBERG

Lång väg till en bra bostad

ingen vet riktigt varför den lilla byn utanför Chichigalpa i nordvästra Nicaragua heter El Pellisco, vilket betyder "nypet". Men är man på tillfälligt besök i byn så gör man klokt i att nypa sig i armen då och då, för att påminna sig om att det inte bara är en ond dröm man är med i – den misär man ser är tyvärr i högsta grad verklig.

Många av hemmen i El Pellisco förtjänar inte att kallas för bostäder. I flera fall handlar det bara om svart plast som spänts upp mellan träpålar. Husen står rakt upp i den leriga jorden, det finns inga vägar eller trottoarer, inga torg, lekplatser eller något annat som vi i Sverige skulle påstå hör ett samhälle till.

Kanske verkar det dåraktigt av Kooperation Utan Gränser att satsa på ett projekt för nya bostäder just i den byn. Men kanske ändå inte. För om misären är stor så är viljan att skaffa sig ett bättre liv ännu större, och det är kvinnorna som driver på. I byns kooperativa organisation finns 31 medlemmar, bara fem av dem är män.

– Männen gillar inte att styras av kvinnor, säger en av de mer talföra kvinnorna apropå bristen på manliga medlemmar.

Bygger själva sina hus

Den modell som förhoppningsvis ska ge människorna i El Pellisco värdiga bostäder är samma som Kooperation Utan Gränser använder på flera ställen i Nicaragua och övriga Latinamerika. Kooperation Utan Gränser samarbetsorganisation erbjuder byn rådgivning, utbildning och stöd till organisering. Men det är invånarna själva som bygger sina hus. Genom att människor bygger själva under sakkunnig handledning kan kostnaderna hållas så låga att det skapas en rimlig möjlighet även för fattiga att få en värdig bostad.

Men vägen till en bra bostad är lång. Inte ens om man bygger själv, och får en förmånlig kredit att köpa nödvändigt material för, kommer de ekonomiska resurserna i byn att räcka till. Det krävs att man först får stöd att komma igång med projekt som kan ge lite inkomster. Man har börjat tillverka tvättsvamp av naturmaterial, som man hoppas kunna sälja, och man har planer på ett litet hönsuppfödningssprojekt.

Björn Lindh

KOOPERATION UTAN GRÄNSER I NICARAGUA

- ▶ **Kooperation Utan Gränser** samarbetar med fem organisationer i Nicaragua. Under 2004 användes 3,7 miljoner kronor för biståndsprojekten. I år beräknas summan öka något.
- ▶ **Med Femuprocan**, en organisation som arbetar med kvinnor på landsbygden, bedriver Kooperation Utan Gränser projekt för organisationsutveckling och för att öka levnadsstandarden. Det handlar om kvinnor i kooperativ som till exempel får utbildning i hur man utvecklar ett kooperativt företag och ledarutbildning. Kvinnor som inte kan läsa och skriva deltar i alfabetiseringsprojekt. En del investeringar har gjorts i brunnar och bevakningsanläggningar.
- ▶ **Cipres** får stöd för arbete med tolv kooperativ i Las Segovias. Det handlar om organisationsutveckling, administration och diversifiering av produktionen.
- ▶ **Spar- och kreditorganisationen Caruna** får pengar för att kunna ge stöd till 20 spar- och kreditkooperativ, bland annat när det gäller utveckling av finansiella system och ledarutveckling.
- ▶ **Prodecoop**, som är en samarbetsorganisation för 41 kaffekooperativ, får stöd som räcker till att utveckla 20 projekt i bland annat företagsadministration, bokföring, rådgivning i jordägarfrågor och att bli bättre på att få med ungdomar i arbetet.
- ▶ **Med Ceprodel** bedrivs bostadsprojekt efter den kooperativa modell som Kooperation Utan Gränser använder på flera ställen i Latinamerika.
- ▶ **I Nicaragua** liksom i övriga Latinamerika heter Kooperation Utan Gränser på spanska El Centro Cooperativo Sueco. Men något förvirrande kanske används den engelska förkortningen SCC (Swedish Cooperative Centre).

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-No Derivative Works 2.5 Sweden License. To view a copy of this license, visit creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/